

Πλουσίου Μαρία

**Η ποίηση ως μέσο στη διδασκαλία
της Νέας Ελληνικής ως Ξένης.
Εργαστήρι ποίησης:
«Το γλωσσάριο των ανθέων»
του Νίκου Εγγονόπουλου**

Περίληψη

Οι σύγχρονες προσεγγίσεις για τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών υποστηρίζουν την αξιοποίηση λογοτεχνικών κειμένων, καθώς παρέχουν ποικίλα και πλούσια γλωσσικά ερεθίσματα για την κατάκτηση της, ενώ, ταυτόχρονα δημιουργούν κίνητρα για μάθηση και ανάγνωση στην ξένη γλώσσα. Υιοθετώντας την παραπάνω παραδοχή, η παρούσα ανακοίνωση έχει ως στόχο της να παραθέσει το θεωρητικό πλαίσιο που σχετίζεται με την αξιοποίηση της ποίησης στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας και, παράλληλα, να παρουσιάσει και να περιγράψει ένα εργαστήρι ποίησης για αρχάριους μαθητές βασισμένο στο ποίημα του Νίκου Εγγονόπουλου «Το γλωσσάριο των ανθέων». Οι δραστηριότητες που προτείνονται εφαρμόστηκαν σε ομάδες αρχαρίων ενηλίκων σπουδαστών στην Κωνσταντινούπολη. Η δομή του εν λόγω εργαστηρίου στηρίζεται στον συγκερασμό δύο βασικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων, της Γλωσσικής Προσέγγισης για την ποίηση στη ξένη γλώσσα και της Δραστηριοκεντρικής Εκμάθησης για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας. Η καινοτομία του εργαστηρίου έγκειται στο ότι μέσω της επεξεργασίας του ποιήματος και των δραστηριοτήτων που προτείνονται προκύπτει η συγγραφή

ποιημάτων στη γλώσσα στόχο, εν προκειμένω την Ελληνική, από τους ίδιους τους σπουδαστές.

Λέξεις-κλειδιά: ποίηση στη Ξένη Γλώσσα, αρχάριοι μαθητές, Δραστηριοκεντρική Εκμάθηση, εργαστήρι ποίησης

The Use of Poetry in teaching Greek as a foreign Language. “The Glossary of Flowers” a poetry workshop for beginners.

Abstract

Modern approaches to Foreign Language Teaching support the use of literature as an authentic language teaching material with a useful communicational dimension, since on the one hand it creates motives for practicing Reading and Comprehension and on the other hand it provides different and plentiful language stimulators for Foreign Language’s acquisition. This paper aims to present the theoretical framework for the use of poetry in Foreign Language Teaching and to describe a poetry workshop based on the poem “The Glossary of flowers” written by Nikos Engonopoulos. The workshop is designed for adult beginners who learn Greek as a foreign language and is based on two pedagogical approaches, the Language Approach and the Task-Based Learning Approach. The novelty of this paper lays on the fact that through the activities suggested the students who participate will be enabled by the end of the workshop to compose their own poems in the target language.

Keywords: poetry in Foreign Language, beginners, Task Based Learning, poetry workshop

1. Εισαγωγή

Η επικοινωνιακή προσέγγιση στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών, αρχικά, απέρριπτε την αξιοποίηση της λογοτεχνίας στην ξενόγλωσση τάξη θεωρώντας την ακατάλληλη ως επικοινωνιακό εργαλείο ή και αμφισβητώντας την αξία της ως αυθεντικό παράδειγμα γλωσσικής εφαρμογής¹. Ωστόσο, στις αρχές της

1 Babae, R., Wan Yahya, W., R., (2014). Significance of Literature in Foreign Language Teaching. International Education Studies; Vol. 7, No. 4. p.p. 80-85. In: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1069281.pdf> (accessed on 9/7/2018) ·Bobkina, J., Dominguez, E. (2014). The Use of Literature and Literary Texts in the EFL Classroom; Between Consensus and Controversy. International Journal of Applied Linguistics & English Literature ISSN 2200-3592 (Print), ISSN 2200-3452. Vol. 3 No. 2. p.p.248-260. In: https://www.researchgate.net/publication/270449942_The_Use_of_Literature_and_Literary_Texts_in_the_EFL_Classroom_Between_Consensus_and_Controversy (accessed on 3/8/2018)

·Daskalovska, N., Dinova, V., (2012). Why should literature be used in the language classroom? Procedia - Social

δεκαετίας του 1980, εμφανίστηκαν άρθρα και εγχειρίδια που υποστήριζαν τη διδακτική αξιοποίηση της λογοτεχνίας στην τάξη.² Τις τελευταίες δύο δεκαετίες η λογοτεχνία όχι μόνο έγινε αποδεκτή από την επικρατούσα τάση για επικοινωνιακή προσέγγιση της ξένης γλώσσας, ως αυθεντικό υλικό, αλλά προσελκύει το ενδιαφέρον εκπαιδευτικών και ερευνητών.³ Η βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με την αξιοποίηση της λογοτεχνίας στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης καταδεικνύει αφενός την έλλειψη σχετικών ερευνών⁴ και αφετέρου την ανάγκη για τον σχεδιασμό ανάλογου υλικού με στόχο την εφαρμογή στην τάξη. Η απουσία λογοτεχνικών κειμένων από τα διδακτικά εγχειρίδια που κυκλοφορούν για τα πρώτα επίπεδα εκμάθησης της Ελληνικής ως ξένης⁵, αλλά και η ίδια η επιθυμία των σπουδαστών της Ελληνικής να έρθουν σε επαφή με ποιητικό λόγο στη γλώσσα που μαθαίνουν, αποτέλεσαν αφορμή για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του εργαστηρίου που περιγράφεται στο παρόν άρθρο.

2. Θεωρία

2.1. Ποίηση και ξένη γλώσσα

Η ανάγνωση της ποίησης στην ξένη γλώσσα⁶ αποτελεί δραστηριότητα κατά την οποία το ίδιο το νόημα του ποιήματος δημιουργεί κίνητρο για συζήτηση και διαπραγμάτευση στη γλώσσα στόχο. Ακόμη και οι δυσκολίες κατανόησης ενός ποιήματος έχουν θετική επίδραση στη γλωσσική κατάκτηση δεδομένου ότι υποχρεώνουν τον σπουδαστή της ξένης γλώσσας να αξιολογήσει την τρέχουσα

and Behavioral Sciences 46. p.p.1182 –1186. In: <http://eprints.ugd.edu.mk/4600/> (accessed on 9/7/2018)

2 Shazu, R., I., (2014). Use of Literature in Language Teaching and Learning: A Critical Assessment. Journal of Education and Practice. Vol.5, No.7. p.p.29-35. Στο: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.865.5097&rep=rep1&type=pdf> (Προσπελάστηκε στις 2/8/2018) ·Khatib, M., Rezaei, S., Derakhshan, A. (2011). English Language Teaching, v4 n1 p.p.201-208. In: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1080411.pdf> (accessed on 27/7/2018)

3 Bobkina, J., Dominguez, E. (2014). The Use of Literature and Literary Texts in the EFL Classroom; Between Consensus and Controversy. International Journal of Applied Linguistics & English Literature ISSN 2200-3592 (Print), ISSN 2200-3452. Vol. 3 No. 2. In: https://www.researchgate.net/publication/270449942_The_Use_of_Literature_and_Literary_Texts_in_the_EFL_Classroom_Between_Consensus_and_Controversy (accessed on 3/8/2018) ·Babae, R., Wan Yahya, W., R., (2014). Significance of Literature in Foreign Language Teaching. International Education Studies; Vol. 7, No. 4. In: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1069281.pdf> (accessed on 9/7/2018) ·Aghagolzadeh, F., Tajabadi, F. (2012). A Debate on Literature as a Teaching Material in FLT. Journal of Language Teaching and Research, Vol. 3, No. 1, pp. 205-210. In: <http://www.academypublication.com/issues/past/jltr/vol03/01/26.pdf> (accessed on 2/8/2018)

4 Ρουμπής Ν. (2014), Η θέση της λογοτεχνίας στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Ευρωπαϊκή Εταιρεία Νεοελληνικών Σπουδών. In: https://www.eens.org/EENS_congresses/2014/roubis_nikos.pdf (accessed on 20/7/2018)

5 Αγάθος, Θ., Γιαννακού, Β., Δημοπούλου, Β., Ρουμπής, Ν., Τσοτσουρού, Α. (2012). Το λογοτεχνικό κείμενο ως διδακτικό υλικό και η εξέλιξη της προσέγγισης του στα εγχειρίδια διδασκαλίας της νέας ελληνικής ως ξένης. Προβληματισμοί και Προτάσεις Στο: Γαβριηλίδου, Ζ., Ευθυμίου, Α., Θωμαδάκη, Ε., Καμπάκη-Βουγιοκλή, Π. (επιμ.) Πρακτικά 10^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Γλωσσολογίας. (1 Σεπτεμβρίου-4 Σεπτεμβρίου) Κομοτηνή. σ.σ. 623-630.

6 Εφεξής: ΞΓ

γλωσσική του ικανότητα⁷. Βασικό πλεονέκτημα της ποίησης αποτελεί η γλώσσα των ποιημάτων, η οποία είναι πιο εύκολα προσπελάσιμη από τους σπουδαστές λόγω της συντομίας των στίχων. Ο ρυθμός, η επανάληψη και η ομοιοκαταληξία στην ποίηση βοηθούν τους αναγνώστες να κατανοήσουν το νόημα με περισσότερη ευκολία. Παράλληλα, η ποίηση μπορεί να αποτελέσει ισχυρό εφαλτήριο για την εισαγωγή εννοιών και νέων θεματικών στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, ενώ παρέχει μια πηγή σύντομων εικόνων χαρακτήρων, σκηνών και ιστοριών, και λειτουργεί ως ερέθισμα στην παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου.⁸

Η διδασκαλία της ποίησης στα πρώτα επίπεδα γλωσσομάθειας είναι ευχάριστη και διασκεδαστική για τους μαθητές, ενώ, ταυτόχρονα προωθεί την εξάσκηση και παραγωγή προφορικού λόγου, αλλά και την καλλιέργεια ενός πιο δημιουργικού τρόπου γραφής στην ΞΓ. Ένα ακόμη πλεονέκτημα της ποίησης είναι ότι παρέχει ευκαιρίες στους μαθητές να παρατηρήσουν και να εντοπίσουν διαφορετικές σημασίες λέξεων που γνωρίζουν.⁹ Επιπλέον, τα συναισθήματα και οι αντιδράσεις που μπορεί να προκαλέσει στον αναγνώστη-σπουδαστή ένα ποίημα, είναι δυνατό να αποτελέσουν αφορμή για την προσέλευση του αναγνωστικού ενδιαφέροντος και της ανάγκης για περισσότερη ανάγνωση στη γλώσσα στόχο.

Στο σημείο αυτό, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι ο σχεδιασμός κατάλληλων- για το εκάστοτε επίπεδο γλωσσομάθειας-δραστηριοτήτων είναι το κλειδί για την επιτυχημένη διδακτική αξιοποίηση ενός ποιήματος και εν γένει ενός λογοτεχνικού κειμένου.¹⁰

2.2. Γλωσσική Προσέγγιση στην αξιοποίηση της λογοτεχνίας στην Ξένη Γλώσσα

Η Γλωσσική προσέγγιση βασίζεται στη λογοτεχνική γλωσσική αφύπνιση στην Ξένη Γλώσσα. Προτείνει την εμπλοκή των σπουδαστών σε ποικίλες γλωσσικές δραστηριότητες όπως πχ. η ιδεοθύελλα προκειμένου να επιτευχθεί η ενεργοποίηση της προϋπάρχουσας γνώσης πχ. οι μαθητές να προβλέψουν τη συνέχεια ή το τέλος μιας ιστορίας, να συνοψίσουν την πλοκή της, να συμμετέχουν σε αναγνωστικές δραστηριότητες δίνοντας κατά αυτόν τον τρόπο την ευκαιρία στον μαθητή να

7 Dilidüzgün, Ş., (2015). Teaching Turkish as a Foreign Language Through Poetry: From Words to Worlds. Bilig 75 pp. 249-274. In: <http://bilig.yesevi.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/658-published.pdf> (accessed on 5/2/2018) · Cariboni-Killander C. (2011). Poetry in foreign language teaching. Aspects of a major challenge. In Proceedings of the International Conference of Education and Innovation (ICERI) Madrid, 14-16 November pp. 18-26. Στο: [http://portal.research.lu.se/portal/en/publications/poetry-in-foreign-language-teaching-aspects-of-a-major-challenge\(942b7597-dace-40b7-b2b0-36f2108620b3\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/publications/poetry-in-foreign-language-teaching-aspects-of-a-major-challenge(942b7597-dace-40b7-b2b0-36f2108620b3).html) (accessed on 5/2/2018)

8 Hadaway, N. L., Vardel, N. L., Young, T. A., (2001). Scaffolding oral language development through poetry for students learning English. *The Reading Teacher*, 54, 8, p.799

9 Lazar, G. (2009). *Literature and Language Teaching: A guide for teachers and trainers*. Cambridge University Press

10 Lazar, G. (2009). *Literature and Language Teaching: A guide for teachers and trainers*. Cambridge University Press p. 115

συνεργαστεί με άλλους, να συμμετάσχει σε συζητήσεις να διαμορφώσει τις δικές του απόψεις για τα κείμενα που διαβάζει¹¹. Επιπρόσθετα, εξασκεί τους μαθητές με στρατηγικές επεξεργασίας κειμένων, καλλιεργεί το ενδιαφέρον τους για τη γλώσσα και τη λογοτεχνία και βελτιώνει την εκμάθηση της γλώσσας στόχου. Η εν λόγω προσέγγιση καθοδηγεί τους σπουδαστές να εκφράσουν τις απόψεις τους για το κείμενο, τους εμπλέκει σε γλωσσικές δραστηριότητες βασισμένες στο λογοτεχνικό κείμενο, ενώ παράλληλα, τους ενθαρρύνει να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία και να συνεργαστούν με σκοπό κατανόηση του κειμένου. Συνεπώς, η εξάσκηση στη γλώσσα επιτυγχάνεται με το κείμενο ως μέσο.¹² Η παραπάνω προσέγγιση ακολουθήθηκε στον σχεδιασμό του εργαστηρίου ποίησης που παρουσιάζεται στην παρούσα ανακοίνωση.

Αναφορικά με τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων που πλαισίωσαν το εν λόγω εργαστήριο ακολουθήθηκαν τα πρότυπα των δραστηριοτήτων που περιγράφονται στη συνέχεια, και βασίζονται στην προσέγγιση που προαναφέρθηκε. Ο Rosenkjar (2006) προτείνει δραστηριότητες όπως επισήμανση ολοκληρωμένων προτάσεων του ποιήματος με διαφορετικά χρώματα, κατηγοριοποίηση του λεξιλογίου του ποιήματος σε ομάδες επισήμανση συγκεκριμένων γραμματικών -εντοπισμός επαναλαμβανόμενων μοτίβων.¹³ Παρόμοιες δραστηριότητες που συμβάλλουν στο να επικεντρωθούν οι σπουδαστές της ΞΓ σε κάποια βασικά γραμματικά φαινόμενα και κανόνες: 1. συμπλήρωση/ ολοκλήρωση φράσης/ στίχου/ λέξης, 2. αντιστοίχιση λέξεων με τους ορισμούς τους ή με εικόνες, 3. σειροθέτηση στίχων ή προτάσεων, 4. συγγραφή ποιήματος, 5. αναζήτηση και εντοπισμός λέξεων στο λεξικό, 8. οργάνωση λέξεων σε ομάδες.¹⁴ Στη συνέχεια παρατίθεται η περιγραφή της Δραστηριοκεντρικής Εκμάθησης, προσέγγισης στην οποία βασίστηκε ο τρόπος οργάνωσης και η δομή του μαθήματος.

2.3. Δραστηριοκεντρική Εκμάθηση

Η Δραστηριοκεντρική Εκμάθηση είναι μία προσέγγιση που βασίζεται στη χρήση δραστηριοτήτων ως βασικό πυρήνα για το σχεδιασμό της γλωσσικής διδασκαλίας.¹⁵ Ο σκοπός της μεθόδου αυτής είναι η γεφύρωση της απόστασης

11 Choudhary, S. (2016). A literary approach to teaching English language in a multicultural classroom. Higher Learning Research Communications, 6(4).

12 Lahmer, M., (2012). Faculty of Letters and Languages: Foreign Languages Department. Teaching Poetry to Second Year (LMD) EFL Students at Abou Bakr Belkaid University. University of Abou Bakr Belkaid. Tlemcen. In: <http://dspace.univ-tlemcen.dz/bitstream/112/3260/1/Lahmer%20-Mokhtaria%20MAG%20ANG.pdf> (accessed on 5/8/2018).

13 Rosenkjar, P. (2006). Learning and teaching how a poem means: Literary stylistics for EFL undergraduates and language teachers in Japan. In Literature in language teaching and learning, ed. A. Paran, 117–31. Alexandria, VA: TESOL in Kellern, H. (2009). The Formeaning Response Approach: Poetry in the EFL Classroom. English Teaching Forum. Number 4. pp. 12-17.

14 Lazar, G. (2009). Literature and Language Teaching: A guide for teachers and trainers. Cambridge University Press p. 115

15 Richards, C. J., Rodgers, T. S. (2002). Approaches and methods in language teaching. Cambridge University

μεταξύ δραστηριοτήτων στην τάξη και χρήσης της γλώσσας για την κάλυψη αναγκών σε πραγματικές συνθήκες¹⁶. Οι μαθητές πειραματιζόμενοι με τη γλώσσα, τη χρησιμοποιούν για κάποιον επικοινωνιακό σκοπό, προκειμένου να μεταδώσουν κάποιο μήνυμα¹⁷. Η ΔΕ διαφοροποιείται από το παραδοσιακό μοντέλο διδασκαλίας ως προς τη δομή που ακολουθεί στο σχεδιασμό του μαθήματος.¹⁸ Η προσέγγιση ακολουθεί τρία βασικά στάδια. Στο πρώτο στάδιο-προδραστηριότητα, ο διδάσκων/η διδάσκουσα ανακοινώνει στην τάξη το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούν και οργανώνει μια δραστηριότητα για να προετοιμάσει τους μαθητές για την κύρια δραστηριότητα που θα ακολουθήσει.¹⁹ Ακολουθεί ο κύκλος δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια του οποίου οι μαθητές επιτελούν το καθήκον μέσω της διάδρασης, αναπτύσσοντας τις προφορικο-ακουστικές και αναγνωστικές δεξιότητες. Έπεται το στάδιο της εστίασης στη γλώσσα, κατά το οποίο ο διδάσκων/η διδάσκουσα παρουσιάζει το καινούριο γλωσσικό φαινόμενο. Ο κύκλος δραστηριοτήτων ολοκληρώνεται με την πρακτική εξάσκηση των μαθητών με δραστηριότητες ελεγχόμενες, κλειστού τύπου, καθοδηγούμενες μεικτού τύπου και επικοινωνιακές, ανοιχτού τύπου δραστηριότητες.²⁰

Για τον σχεδιασμό του εργαστηρίου «Το γλωσσάριο των ανθέων» ακολουθήθηκε ο συγκερασμός των δύο βασικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων, που περιγράφηκαν παραπάνω, της Γλωσσικής Προσέγγισης, για την ποίηση στην ξένη γλώσσα και της Δραστηριοκεντρικής Εκμάθησης προσέγγισης για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας. Όπως έχει ήδη επισημανθεί, η δομή του εργαστηρίου διαρθρώνεται σύμφωνα με τα πρότυπα της Δραστηριοκεντρικής Εκμάθησης, ενώ ο τύπος των δραστηριοτήτων που προτείνονται στηρίχθηκε στη λογική της ΔΕ και ταυτόχρονα στις βασικές αρχές της Γλωσσικής Προσέγγισης.

Press. p. 223

16 Nunan, D.(2004). Task Based Language Teaching. Cambridge University Press. p.1

·Ματθαιουδάκη, Μ., Αλεξίου, Θ. (χ.χ.) Γράφοντας το «Μαγικό Βιβλίο», ΠΕΑΠ, Τεύχος 2, Κέντρο Έρευνας για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών και την Αξιολόγηση Γλωσσομάθειας. Στο: <http://rcei.enl.uoa.gr/peap/steps/teyxos-2/grafontas-%C2%ABmagiko-biblio%C2%BB?cis=1777> (προσπελάστηκε στις 5/6/2018).

17 Willis, J. (1996).A framework for Task Based Learning.Longman Handbooks for Language Teachers.· Richards, C. J., Rodgers, T. S. (2002).Approaches and methods in language teaching. Cambridge University Press

18 Ματθαιουδάκη, Χ., (χ.χ.) Ο σχεδιασμός του ξενόγλωσσου μαθήματος: προτάσεις στα πλαίσια σύγχρονων προσεγγίσεων. Στο επιμορφωτικό εξ αποστάσεως πρόγραμμα «Διαδρομές στη διδασκαλία της νέας ελληνικής», του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, χρηματοδοτούμενο από το ΕΣΠΑ

19 Willis, J. (1996).A framework for Task Based Learning.Longman Handbooks for Language Teachers.· Ματθαιουδάκη, Χ., Νικολαΐδου, Κ., Κίτσου, Ι., Παναγιωτίδου, Β., Σακελλαρίου, Α., Σπανού, Κ.(2015). Προσεγγίσεις, Μέθοδοι και Τεχνικές διδασκαλίας. Διαδρομές στη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας σ. 14

20 Willis, J. (1996).A framework for Task Based Learning.Longman Handbooks for Language Teachers.· Ματθαιουδάκη, Χ., Νικολαΐδου, Κ., Κίτσου, Ι., Παναγιωτίδου, Β., Σακελλαρίου, Α., Σπανού, Κ.(2015). Προσεγγίσεις, Μέθοδοι και Τεχνικές διδασκαλίας. Διαδρομές στη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας· Γρίβα, Ε., Σέμογλου, Κ., (2016). Ξένη γλώσσα και παιχνίδι: κινητικές δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης στην πρωτοσχολική εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη

2.4. Επιλογή ποιήματος για διδακτική αξιοποίηση

Συνιστάται στους διδάσκοντες τα ποιήματα που επιλέγουν για επεξεργασία στην τάξη να είναι σύντομα, γραμμένα σε κατανοητή γλώσσα για τους μαθητές και να πραγματεύονται θέματα που άπτονται των ενδιαφερόντων τους.²¹ Ένα ακόμη κριτήριο στην επιλογή ποιημάτων για διδακτική αξιοποίηση στην τάξη είναι οι μαθητές να μπορούν να συνδέσουν το ποίημα με προσωπικές τους εμπειρίες και βιώματα²². Ακόμη, προτείνεται να επιλέγονται ποιήματα με έντονο ρυθμό που προσφέρονται για εξάσκηση στη γλώσσα με ηχηρή ανάγνωση.²³

3. Περιγραφή εργαστηρίου

Το εργαστήριο «Το γλωσσάριο των ανθέων» εφαρμόστηκε σε επτά διαφορετικές ομάδες αρχάριων ενήλικων σπουδαστών με επίπεδο γλωσσομάθειας A1²⁴, οι οποίοι διδάσκονται την Νέα Ελληνική ως ξένη γλώσσα στην Κωνσταντινούπολη, το διάστημα 2013-2019. Η διάρκεια του εργαστηρίου εκτείνεται στις τέσσερις ώρες, δύο ξεχωριστά δίωρα. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο εργαστήριο είναι οι σπουδαστές/στριες να γνωρίζουν των ενεστώτα των ρημάτων πρώτης συζυγίας, την ονομαστική ενικού αρσενικών (-ος, -ης, -ας) των θηλυκών (-α, -η) και των ουδέτερων (-ι, ο, μα) ουσιαστικών, το οριστικό άρθρο και το αόριστο άρθρο, καθώς και να μπορούν να ακολουθούν απλές εντολές-οδηγίες πχ. «διαβάζετε», «γράφετε», «βλέπετε το βίντεο» «ακούτε», «κάνετε λίστες». Για τις ανάγκες του εργαστηρίου σχεδιάστηκε υλικό: φύλλα εργασίας, βίντεο, παρουσίαση σε διαφάνειες, και κάρτες με τους στίχους του ποιήματος εικονογραφημένους.

3.1. Το γλωσσάριο των ανθέων

Το ποίημα «Το γλωσσάριο των ανθέων» του Νίκου Εγγονόπουλου περιλαμβάνεται στην συλλογή ποιημάτων του «Έλευσις» που εκδόθηκε το

21 Cariboni,- Killander, C. (2011). Poetry in foreign language teaching. Aspects of a major challenge. In Proceedings of the international Conference of Education and Innovation (ICERI) Madrid, 14-16 November pp. 18-26. In: [http://portal.research.lu.se/portal/en/publications/poetry-in-foreign-language-teaching-aspects-of-a-major-challenge\(942b7597-dace-40b7-b2b0-36f2108620b3\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/publications/poetry-in-foreign-language-teaching-aspects-of-a-major-challenge(942b7597-dace-40b7-b2b0-36f2108620b3).html) (accessed on 5/2/2018)

22 Κύρκωφ, Y. (2008). Using poetry as a model for creating English poems. Journal of Language and Linguistic Studies. Vol.4, No.2. In: <http://www.jlls.org/index.php/jlls/article/view/69> (accessed on 8/7/2018)

23 Gardihewa, P., N., (2015). Use of Poetry in Second Language Teaching. Prabha, Faculty of Humanities, University of Kelaniya. 04: 346-356. In: <http://repository.kln.ac.lk/handle/123456789/16372> (accessed on 20/4/2018)

24 Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο παρέχει μια κοινή βάση για την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας γλωσσικών μαθημάτων, οδηγιών για τη σύνταξη σχετικών προγραμμάτων σπουδών, εξετάσεων, διδακτικών εγχειριδίων, κτλ. για ολόκληρη την Ευρώπη [...] και επίσης καθορίζει επίπεδα γλωσσομάθειας τα οποία καθιστούν δυνατή τη μέτρηση της προόδου των μαθητών σε κάθε στάδιο της εκμάθησης. http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef_gr.pdf (προσπελάστηκε στις 13/3/2019)

1948²⁵. Το εν λόγω ποίημα επιλέχθηκε αφενός γιατί περιέχει συχνόχρηστο λεξιλόγιο «ζωή», «γυναίκα», «άντρας», «χρώμα», «άνθρωπος», «χαρά», «λύπη» είναι απλό ως προς τη δομή, δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες για το επίπεδο γλωσσομάθειας Α1, προσφέρεται για τη διδασκαλία της αιτιατικής ενικού των ουσιαστικών και αφετέρου γιατί έχει δυνατές εικόνες, ιδιαίτερο ύφος και ρυθμό λόγω των διλημάτων που θέτει. Στο ποίημα απαντώνται τύποι στην καθαρεύουσα όπως «βαλάντιο», «καλύβη», «λύπην», «ανίαν», «νυν», «αεί» οι οποίοι αποτελούν αφορμή για αναφορά σε λέξεις που έχει κληρονομήσει η Νέα Ελληνική από παλαιότερες μορφές της και για σύγκριση της παλαιάς με τη νεότερη μορφή πχ. «ποίησιν- ποίηση». Επιπλέον, οι μαθητές έρχονται σε επαφή με ιδιαίτερα στοιχεία μέρους της Ελληνικής παράδοσης πχ. αναφορές «Χριστόν ή Βαραββάν;²⁶» και της Ελληνικής Μυθολογίας «την Ηρώ ή τον Λέανδρο» « τη Γαλάτεια ή μίαν καλύβην». Ένα ακόμη κριτήριο για την επιλογή του ποιήματος αποτέλεσε η καταγωγή του ποιητή Νίκου Εγγονόπουλου, ο οποίος καταγόταν από την Κωνσταντινούπολη, την πόλη όπου διαμένουν οι σπουδαστές/στριες της Ελληνικής. Το ποίημα γράφτηκε την περίοδο του Εμφυλίου Πολέμου και εθνικού διχασμού στην Ελλάδα. Οι αναφορές του στις λέξεις «πόλεμος», «ειρήνη», «σάρκα», «οστά», καθώς, και το επαναλαμβανόμενο μοτίβο των διλημάτων που θέτει παραπέμπουν στον διχασμό και τα «διλήμματα» της εποχής. «Κάτι ανάλογο βιώνει σήμερα και η Τουρκία, [...] έναν βαθύ διχασμό, στα όρια του εμφυλίου, έναν διχασμό που οριοθετείται στο 50% της κοινωνίας, με δύο αντίπαλα στρατόπεδα που το ένα θέλει να εξοντώσει το άλλο²⁷[...]» Συνεπώς, οι μαθητές αισθάνονται ότι ταυτίζονται με τη διάθεση του συγγραφέα, ενώ τους δίνεται η ευκαιρία να εκφράσουν διλήμματα, ανησυχίες και ιδιαίτερες σκέψεις.

3.2. Στόχοι εργαστηρίου

Στη συνέχεια παρατίθενται οι στόχοι του εργαστηρίου. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες στο εργαστήριο καλούνται:

Δομικοί:

- ο να εντοπίσουν στο ποίημα τους τύπους της αιτιατικής ενικού
- ο να ταξινομήσουν κατά γένος τους τύπους της αιτιατικής ενικού
- ο να σημειώνουν το άρθρο που αντιστοιχεί σε κάθε ουσιαστικό σύμφωνα με την κατάληξη του

25 Εγγονόπουλος, Ν., (1985). Ποιήματα Β', Ίκαρος, Αθήνα 1985, σ. 140-141

26 Οι Τούρκοι μαθητές λόγω του διαφορετικού θρησκευόμενου δεν κατανοούν άμεσα τον στίχο «Χριστόν η Βαραββάν;» ο οποίος επεξηγείται σε δίγλωσσο βίντεο. Στο:

27 Βασιλειάδης, Μ. «Η Τουρκία βρίσκεται κοινωνικά όπου η Ελλάδα στον εμφύλιο», εφ. Η Καθημερινή, στις 21/4/2018 Στο: <http://www.kathimerini.gr/960314/article/epikairothta/ellada/mix-vasileiadhs-h-toyrkia-vrsketai-koinwnika-opoy-h-ellada-ston-emfylio> (Προσπελάστηκε στις 25/4/2018)

- ο να σχηματίζουν την αιτιατική ενικού
- ο να μετατρέπουν την ονομαστική των αρσενικών (-ος, -ης, -ας) των θηλυκών (-α, -η) και των ουδέτερων (-ι, ο, μα) ουσιαστικών σε αιτιατική και το αντίστροφο

Λεξιλογικοί:

- ο να ανακαλύψουν τη σημασία των λέξεων του ποιήματος με τη βοήθεια των εικόνων
- ο να ανακαλέσουν λεξιλόγιο που γνωρίζουν για να γράψουν το δικό τους ποίημα.

Επικοινωνιακοί/Λειτουργικοί:

- ο να γράψουν το δικό τους ποίημα διατυπώνοντας τα προσωπικά τους διλήμματα
- ο να γνωρίζουν βασικές πληροφορίες για τη ζωή του Νίκου Εγγονόπουλου

Συναισθηματικοί-κοινωνικοπολιτισμικοί:

- ο να απαντήσουν στα διλήμματα του ποιήματος
- ο να γνωρίσουν τους μύθους «Ηρώ και Λέανδρος», «Γαλάτεια και Πυγμαλίων» της Ελληνικής μυθολογίας που συνδέονται με το ποίημα.
- ο να συνδέσουν την Ελληνική με τις γλώσσες που γνωρίζουν μέσω της μετάφρασης του ποιήματος

3.3. Περιγραφή δραστηριοτήτων

A. Προδραστηριότητες-1^ο δίωρο

Σχολιασμός του τίτλου-συστήνουμε τον ποιητή: Ανακοινώνεται στους μαθητές ότι πρόκειται να γνωρίσουν τον Έλληνα ποιητή, Νίκο Εγγονόπουλο και το ποίημα του «Το γλωσσάριο των ανθέων».²⁸ Προβάλλεται παρουσίαση με τα βιογραφικά στοιχεία του ποιητή²⁹. Το κείμενο της παρουσίασης δίνεται στους σπουδαστές και σε φύλλο εργασίας. Η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι κατανοητή από τους μαθητές αυτού του επιπέδου γλωσσομάθειας. Το σύντομο βιογραφικό σημείωμα για τον Νίκο Εγγονόπουλο το συνοδεύει μια σύντομη άσκηση κλειστού τύπου (σωστού- λάθους) προκειμένου να διαπιστωθεί αν οι σπουδαστές έχουν συγκρατήσει βασικές πληροφορίες για τη ζωή του ποιητή.

28 Γράφονται στον πίνακα οι λέξεις «ποίηση» και «ποιητής»

29 Power Point: <https://drive.google.com/file/d/1Vd2rkoQnnxycWT8B4N2rhkHLBkbedbCF/view?usp=sharing> (προσπελάστηκε στις 13/3/2019)

Εικόνες 1 και 2: Δραστηριότητα για τη βιογραφία του ποιητή

«Το γλωσσάριο των ανθέων»

Όνομα: _____
Ημερομηνία: _____

Ο Νίκος Εγγονόπουλος γεννιέται στην Αθήνα το 1907. Ο πατέρας του ήταν από την Κωνσταντινούπολη και η μητέρα του ήταν από την Αθήνα. Το 1914 η οικογένειά του πηγαίνει στην Κωνσταντινούπολη. Από το 1923-1927 μένει στο Παρίσι και πηγαίνει σχολείο, στο λύκειο.

Το 1932 σπουδάζει στη Σχολή Καλών Τεχνών. Το 1938 γράφει τα πρώτα του ποιήματα. Το 1948 γράφει το ποίημα «Το γλωσσάριο των ανθέων». Είναι η περίοδος του Εμφυλίου Πολέμου στην Ελλάδα (1946-1949).

Ο Νίκος Εγγονόπουλος παντρεύεται δύο φορές και κάνει δύο παιδιά, τον Παναγιώτη και την Ερμείτη. Το 1985 φεύγει από τη ζωή.

Σοσιαλιστής ζωγράφος και ποιητής

1 1907 μένει αναστασία, εφέ
Πλουσιού Μάρια

«Το γλωσσάριο των ανθέων»

Λέξεις που δεν έβρι

γεννιέται : *dobvor*
(το) λόκειο : *ise*
σπουδάζω : *universitete okumak*
(το) ποίημα : *gin*
(η) περίοδος : *doveim*

Για το ποίημα
✓ κάρτες
✓ Power Point

Απαντάω σωστό ή λάθος

	Σ	Λ
1. Ο Νίκος Εγγονόπουλος ήταν από την Κωνσταντινούπολη.		
2. Ο Νίκος Εγγονόπουλος ήταν σοσιαλιστής ποιητής και ζωγράφος.		
3. Το 1915 η οικογένειά του ήταν στην Κωνσταντινούπολη.		
4. Ήταν μαθητής στο Παρίσι.		
5. Γράφει ποιήματα από το 1948.		
6. Όταν γράφει το γλωσσάριο των ανθέων στην Ελλάδα έχουν πόλεμο με τη Γερμανία.		
7. Την κόρη του την λένε Παναγιώτα.		
8. Φεύγει από τη ζωή 78 χρονών.		

2 Πλουσιού Μάρια

«**Ηρώ και Λεάνδρος**» ο μύθος: Ανακοινώνεται στους μαθητές ότι πρόκειται να γνωρίσουν έναν αρχαίο ελληνικό μύθο. Προτείνεται μία συνεργαστική δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου, το δικτόγλωσσο³⁰. Στόχος της δραστηριότητας είναι οι μαθητές να εστιάσουν ταυτόχρονα σε μορφή και περιεχόμενο. Η γλώσσα του κειμένου είναι απλή και κατανοητή στους σπουδαστές του εν λόγω επιπέδου. Ως ενίσχυση στην προσπάθειά τους να διεκπεραιώσουν τη δραστηριότητα, αρχικά, η διδάσκουσα και σπουδαστές σχολιάζουν τον τίτλο του μύθου. Επιπλέον, τους δίνονται λέξεις κλειδιά ή πιθανές άγνωστες λέξεις (πχ. ιέρεια) που σχετίζονται με τον μύθο. Οι μαθητές ακούνε³¹ μια ιστορία-στην προκειμένη περίπτωση τον μύθο, και στη συνέχεια καλούνται να τον ανασυνθέσουν. Μόλις ολοκληρώσουν την ανακατασκευή του κειμένου συγκρίνουν το αρχικό κείμενο με αυτό που έχουν συνθέσει οι μαθητές και εντοπίζουν παραλείψεις, ομοιότητες και διαφορές. Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας που περιγράφηκε πιο πάνω ζητείται από τους μαθητές να γράψουν έναν διάλογο γνωριμίας ανάμεσα στην Ηρώ και τον Λεάνδρο.

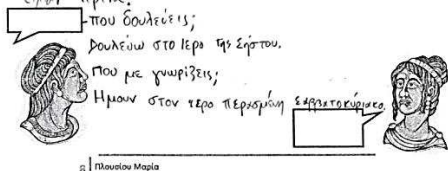
30 Wajnryb, R. (1990). Grammar dictation. Oxford: Oxford University Press

31 Ηρώ και Λεάνδρος ο μύθος: <https://www.youtube.com/watch?v=gJ7AAAtalj0> (προσπελάστηκε στις 13/3/2019)

Εικόνες 3 και 4: Διάλογοι γνωριμίας

1. Ο Λεάνδρος γνωρίζει την Ηρώ. Γράφω τον διάλόγό τους.

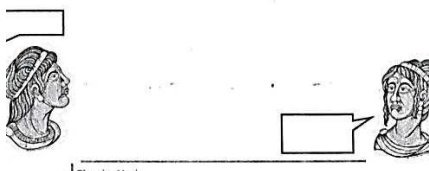
Η: Γεια σου!
 Λ: Γεια σου!
 ΜΕ Λένε Ηρώ, εσύ;
 ΜΕ Λένε Λεάνδρος.
 Χάρω πολύ.
 Είμαι από την Σήτο, εσύ;
 Είναι από την Άρβοδα.
 που μένεις;
 μένω στον Πύργο.
 Είσαι παντρεμένος;
 Όχι, δεν είμαι παντρεμένος, τού.
 Όχι, κι εγώ.
 Τι δουλειά κάνεις;
 είμαι κέρτα.

Πλουσιού Μαρία

1. Ο Λεάνδρος γνωρίζει την Ηρώ. Γράφω τον διάλόγό τους.

Δ Γεια σου. Ήσουν στην γιορτή, δεν ήσουν;
 Η Ναι, κι έχω σε βλέπω εκεί. Πώς σε λένε;
 Δ Με λένε Λεάνδρος. Εσύ;
 Η Είμαι η Ηρώ. Χαρήκα πολύ.
 Δ κι έχω. Που μένεις;
 Η Μένω στην Σηστό. Από που είσαι;
 Δ Είμαι από την Άρβοδα. Τι δουλειά κάνεις;
 Η Ξυγνήμη, δεν έχω καιρο. Έχεις τηλέφωνο;
 Δ Όχι, αλλά πηγαίνω στην Σηστό κάθε βράδυ.
 Σε συναντάω στην Σηστό.
 Η Ευταξει, αυτιο.

Πλουσιού Μαρία

B. Κύκλος δραστηριοτήτων- 2^ο δίωρο

1^η Ομαδική Δραστηριότητα: Ο τίτλος του ποιήματος σημειώνεται στον πίνακα και οι σπουδαστές μετά από προτροπή της διδάσκουσας καλούνται να μαντέψουν τη σημασία των λέξεων «γλωσσάριο»³² «ανθέων»³³. Οι σπουδαστές χωρίζονται σε ομάδες των 3-4 ατόμων ή σε ζευγάρια. Τους δίνονται οδηγίες για τη δραστηριότητα που θα ακολουθήσει. Η διδάσκουσα εξηγεί στους μαθητές ότι, αρχικά, πρόκειται να ακούσουν την απαγγελία του ποιήματος από την ίδια, ενώ, παράλληλα, θα παρακολουθούν την παρουσίαση του ποιήματος σε διαφάνειες³⁴. Μετά την προβολή των διαφανειών και την ακρόαση του ποιήματος³⁵ μοιράζονται στις ομάδες, κάρτες διπλής όψης με τους στίχους του ποιήματος εικονογραφημένους. Προς διευκόλυνση των σπουδαστών δίνεται στις ομάδες φύλλο με το απόσπασμα που πρόκειται να επεξεργαστούν. Οι ομάδες καλούνται «να υποθέσουν» τη σημασία των λέξεων του ποιήματος και να το μεταφράσουν.

32 «γλωσσάριο-glossary»: από το «γλώσσα» και τη λατινική κατάληξη -arium, σημαίνει επεξηγηματικός κατάλογος σπάνιων λέξεων. Μπαμπινιώτης, Γ. (2011) Ετυμολογικό λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας: Ιστορία των λέξεων. Β έκδοση. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας. σ. 313

33 «ανθολογία-antoloji»: άνθος + λογία → λέγω η αρχική σημασία του οποίου ήταν συλλέγω. Η αρχική σημασία της λέξης «ανθολογία» ήταν «συλλογή λουλουδιών». Κατά τους ελληνιστικούς χρόνους άρχισε να σημαίνει «συλλογή έργων» Μπαμπινιώτης, Γ. (2011) Ετυμολογικό λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας: Ιστορία των λέξεων. Β έκδοση. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας σ. 144

34 Power Point

35 Τα διλήμματα που θέτει το ποίημα παρουσιάζονται χωρίς τις απαντήσεις προκειμένου να απαντηθούν πρώτα από τους ίδιους τους μαθητές.

Δεδομένου ότι πρόκειται για το επίπεδο A1 το ποίημα χωρίζεται σε 3 ή 4μέρη ένα για κάθε ομάδα ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων.

Σχεδιασμός -Αναφορά: Ακολουθεί το στάδιο του σχεδιασμού κατά την οποία οι ομάδες οργανώνονται για τη διεκπεραίωση τη δραστηριότητας. Στο πρώτο στάδιο του σχεδιασμού οι ομάδες, αφού παρατηρήσουν τις εικόνες προσπαθούν να μαντέψουν τη σημασία των λέξεων και να μεταφράσουν το απόσπασμα που τους έχει δοθεί. Οι ομάδες παρουσιάζουν η καθεμία τη μετάφραση του αποσπάσματος που ανέλαβε να επεξεργαστεί. Κατά τη διάρκεια της αναφοράς, αν ζητηθούν διευκρινήσεις από τους μαθητές, παρέχεται ανατροφοδότηση από τη διδάσκουσα σε σχέση με τις σημασίες των λέξεων. Το αποσπάσματα του ποιήματος ενώνονται μεταφράζονται από τους ίδιους τους μαθητές στη μητρική τους γλώσσα³⁶. Επιπρόσθετα, προβάλλονται βίντεο στα οποία επεξηγούνται οι λέξεις που εμφανίζονται στους στίχους; «Τη Γαλάτεια ή μία καλύβη»³⁷ «Χριστόν ή Βαραββάν»³⁸. Ειδικά για τον στίχο «Τη Γαλάτεια ή μίαν καλύβην» μετά την προβολή του σχετικού βίντεο, δίνεται στους μαθητές γραφικός οργανωτής στον οποίο παρουσιάζεται το ταξίδι του στίχου μέσα στον χρόνο.

Εικόνα 5: Οι κάρτες με τους στίχους του ποιήματος

36 Η μετάφραση παρουσιάζει ενδιαφέρον ,καθώς, είναι δυνατό να αποδοθεί με δύο τρόπους πχ. «την τέχνη ή τον θάνατο;» “Sanat mý flómó mó?” “Sanatú mý flómó mó?” “Sanatú mý yoksa flómó mó?”

37 Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το «ταξίδι» αυτού του στίχου μέσα στον χρόνο. Από την Ελληνική Μυθολογία και τον ιστορικό Απολλόδωρο (180 π.Χ. – περ.110 π.Χ.) *[…].γέννησε Κινύραν. οὗτος ἐν Κύπρῳ, παραγενόμενος σὺν λαῷ, ἐκτίσσε Πάφον, γήμας δὲ ἐκεῖ Μεθάρμην, κόρην Πυγμαλιῶνος Κυπρίων βασιλέως [...]. Απολλόδωρου Βιβλιοθήκη Γ', στον θεατρικό συγγραφέα Σπυριδών Βασιλειάδη (1845 – 1874) ο οποίος το 1873 στο θεατρικό του έργο «Γαλάτεια» αναφέρει δια στόματος Πυγμαλιώνα τη φράση –Δι' ἐμὲ ἄρκει μία τῆς Κύπρου καλύβη καὶ ἡ Γαλάτεια.[...]. Την ίδια φράση λέγεται ο δανείστηκε ο συγγραφέας Νίκο Καζαντζάκη (1883-1957) όταν έγραψε κάποτε σε ένα λεύκωμα «Τη Γαλάτεια και μία καλύβα» για την αγαπημένη του Γαλάτεια. Η φράση βρήκε θέση και στο ποίημα του Νίκου Εγγονόπουλου (1907-1985) «Το γλωσσάριο των ανθέων» στον στίχο «Τη Γαλάτεια ή μίαν καλύβην». Αναλυτικά στο :<https://drive.google.com/file/d/14SCeXDhu0lmdf-ijr5BHi1kmeTfiaEJb/view?usp=sharing> (προσπελάστηκε στις 13/3/2019)

38 https://drive.google.com/file/d/1vsNWuGnt4i1rkvSyZTnotzBycp_6N-H9/view?usp=sharing (προσπελάστηκε στις 13/3/2019)

Εικόνα 6: Γραφικός οργανωτής «Τη Γαλάτεια ή μίαν καλόβην»;

2^η Ομαδική δραστηριότητα: Ζητείται από τις ομάδες να καταγράψουν τα ουσιαστικά που παρουσιάζουν ομοιότητες ως προς το άρθρο ή την κατάληξη και να δημιουργήσουν τρεις λίστες ανάλογα με το γένος, αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο. **Σχεδιασμός- Αναφορά:** Οι σπουδαστές παρατηρούν και την επανάληψη συγκεκριμένων τύπων «τον», «την», «το». Η διδάσκουσα παρέχει στους σπουδαστές την απαραίτητη ανατροφοδότηση ώστε να συνεχίσουν. Κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού παρατηρείται και επισημαίνεται η επαναλαμβανόμενη παρουσία των τύπων «τον», «την», «το». Οι ομάδες καταγράφουν τους τύπους που εντόπισαν στα αποσπάσματα που κλήθηκαν να επεξεργαστούν.

Γ. Εστίαση στη γλώσσα

Ακολουθεί το στάδιο της Εστίασης στη Γλώσσα, κατά το οποίο παρουσιάζεται το γλωσσικό φαινόμενο. Αρχικά, καταγράφονται οι τύποι που εντόπισαν οι σπουδαστές σε τρεις στήλες. Από την καταγραφή και στη συνέχεια παρατήρηση των τύπων προκύπτει από τους ίδιους τους μαθητές η διεξαγωγή του κανόνα μετατροπής του άρθρου ο → τον, η → την, το → το. Υπογραμμίζονται οι καταλήξεις των ουσιαστικών. Γίνεται εστίαση στους τύπους των αρσενικών ουσιαστικών πχ. ο άνθρωπος → τον άνθρωπος και στη χρήση του τελικού –ν στα θηλυκά ουσιαστικά.

Δ. Πρακτική

Στο στάδιο αυτό οι σπουδαστές εξασκούνται μέσω της ενασχόλησής τους με δραστηριότητες α) ελεγχόμενες, β) καθοδηγούμενες, γ) επικοινωνιακές³⁹.

39 Από τις δραστηριότητες που προτείνονται στο παρόν άρθρο γίνεται επιλογή ανάλογα με τους συμμετέχοντες

Ελεγχόμενες δραστηριότητες: (1) Δίνεται στους σπουδαστές πίνακας με ουσιαστικά στην αιτιατική ενικού καλούνται να επιλέξουν το σωστό άρθρο για κάθε λέξη. (2) Ζητείται από τους σπουδαστές να μετατρέψουν μερικά από τα διλήμματα-στίχους του ποιήματος από την αιτιατική στην ονομαστική. (3) Οι μαθητές καλούνται να γράψουν «νέους στίχους-διλήμματα» με συχνόχρηστο λεξιλόγιο που τους δίνεται από τη διδάσκουσα. **Καθοδηγούμενες δραστηριότητες:** (1) Οι σπουδαστές καλούνται να ξαναγράψουν το ποίημα χρησιμοποιώντας τα ρήματα «ξέρω», «περιμένω», «θέλω» (2) Οι μαθητές καλούνται να δώσουν τις δικές τους απαντήσεις στα διλήμματα που θέτει το ποίημα, πριν διαβάσουν τις «απαντήσεις» του ποιητή. **Επικοινωνιακές δραστηριότητες:** (1) Οι σπουδαστές καλούνται μόνοι ή σε ομάδες να εκφράσουν τα δικά τους διλήμματα και να συνθέσουν το δικό τους ποίημα. (2) Διαλέγουν 6 αγαπημένους στίχους-διλήμματα του ποιήματος και συνθέτουν ένα νέο ποίημα βάζοντας τους στίχους στη σειρά που θέλουν. (3) Οι σπουδαστές συνεργαζόμενοι σε μικρές ομάδες ή ζεύγη γράφουν τα δικά τους ποιήματα. Οι ομάδες/ τα ζεύγη μετά την συγγραφή των ποιημάτων τους επιλέγουν μόνο έναν στίχο από το ποίημα τους. Οι στίχοι καταγράφονται στον πίνακα και ακολουθεί συζήτηση με τους μαθητές για τη σειρά των στίχων. Η τάξη γράφει/ συνθέτει ένα καινούριο ποίημα. **Εργασίες για το σπίτι:** (1) Οι μαθητές μεταφράζουν το ποίημα και σε άλλες γλώσσες που γνωρίζουν (2) Οι μαθητές εντοπίζουν ένα ποίημα στη γλώσσα τους που μοιάζει με το ποίημα του Νίκου Εγγονόπουλου και το παρουσιάζουν στην τάξη.

3.4. Τα ποιήματα των σπουδαστών

Ακολουθούν μερικά ενδεικτικά παραδείγματα ποιημάτων⁴⁰ που γράφτηκαν από σπουδαστές που παρακολούθησαν το εργαστήρι. Τους τίτλους των ποιημάτων έδωσαν οι ίδιοι οι σπουδαστές. Στις περιπτώσεις που δεν γνώριζαν τη λέξη συμβουλευτήκαν τη διδάσκουσα ή το λεξικό τους. Τα ποιήματα διορθώθηκαν μόνο στα σημεία που δεν γινόταν κατανοητό αυτό που οι γράφοντες ήθελαν να εκφράσουν και δεν έχουν υποστεί αλλαγές ή επεξεργασία από τη διδάσκουσα.

Καθημερινότητα

Την Δευτέρα ή την Κυριακή;
Τον γάμο ή την ελευθερία;
Την δουλειά ή την Κρήτη;
Το σπίτι ή τα λεφτά;

στο εργαστήρι.

40 Συνολικά έχουν συγκεντρωθεί 52 ποιήματα

Την μητέρα ή τον πατέρα;
Το ταξίδι ή τον άντρα;
Το παιδί ή τον έρωτα;
Την αγάπη ή το πάθος;

Ομαδική προσπάθεια (2013)

Νεότητα

Τη μουσική ή τη ζωγραφική;
Το πλοίο ή το τρένο;
Την ημέρα στην Κωνσταντινούπολη ή το ηλιοβασίλεμα στη Σμύρνη;
Τα μάτια ή το χαμόγελο;
Το βαλάντιο ή τη ζωή;
Την σκέψη ή τη δράση;
Την εκκίνηση ή την άφιξη;
Το όνειρο ή την πραγματικότητα;

Ερντέμ (2017)

Τι να κάνουμε;

Ένα σινεμά ή ένα βιβλίο;
Ένα βιβλίο.
Ένα βιβλίο ή μία εφημερίδα;
Μια εφημερίδα.
Μια μέρα ή μια νύχτα;
Μια μέρα
Έναν ήλιο ή ένα φεγγάρι;
Έναν ήλιο
Μία θάλασσα ή έναν ήλιο;
Μια θάλασσα
Μια αντανάκλαση ή μία πανσέληνος;
Μία πανσέληνος
Μία πανσέληνος ή μία ζωή;
Μια ζωή

Ερόλ- Τζεμάλ-Μπουρτσίν (2018)

4. Συμπεράσματα και προτάσεις

Οι συμμετέχοντες στα εργαστήρια, παρά το γεγονός ότι βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο εκμάθησης της Ελληνικής, έδειξαν να απολαμβάνουν τη διαδικασία και να ενθουσιάζονται με τις νέες γνώσεις- πληροφορίες γύρω από την ελληνική μυθολογία και παράδοση. Το υλικό (βίντεο, κάρτες, γραφικοί οργανωτές, παρουσίαση σε διαφάνειες, φύλλα εργασίας) που σχεδιάστηκε από τη διδάσκουσα, ειδικά για τις ανάγκες του εργαστηρίου, ενίσχυσε και διευκόλυνε την επεξεργασία του ποιήματος. Το στάδιο των προδραστηριοτήτων κατά το οποίο οι σπουδαστές/ στριες γνώρισαν τα βιογραφικά του ποιητή και έναν από τους μύθους που σχετίζονται με το ποίημα, λειτούργησε, επίσης, ενισχυτικά και συνέβαλε στην καλύτερη κατανόηση των διλημάτων του ποιήματος, ενώ αποτέλεσε αφορμή για περαιτέρω γλωσσική εξάσκηση και ενεργοποίηση της προϋπάρχουσας γνώσης στη γλώσσα στόχο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η διδασκαλία-επανάληψη της αιτιατικής με σημείο αναφοράς το ποίημα πλαισιωμένο από δραστηριότητες που βασίστηκαν σε αυτό, συνέβαλε θετικά στην καλύτερη κατανόηση του εν λόγω γραμματικού φαινομένου. Σε αυτό έπαιξε ρόλο η δομή του ποιήματος στους στίχους του οποίου επαναλαμβάνεται ένα ορισμένο μοτίβο διλημάτων που εκφράζονται σε πτώση αιτιατική με τη χρήση του διαζευτικού «ή». Δόθηκε, συνεπώς, η αφορμή στους σπουδαστές μέσω της ανάγνωσης του ποιήματος και της ενασχόλησής τους με στοχευμένες δραστηριότητες να επικεντρωθούν στην επεξεργασία ενός ορισμένου φαινομένου, εν προκειμένω της αιτιατικής ενικού των ουσιαστικών. Επιπλέον, η δυναμική των ερωτημάτων-διλημάτων που τίθενται από τον ποιητή τους δημιούργησε κίνητρα να σκεφτούν, να αισθανθούν, να απαντήσουν στα διλήματα, και να διατυπώσουν τα δικά τους προσωπικά διλήματα. Με αυτό τον τρόπο οι σπουδαστές συνέδεσαν το γραμματικό φαινόμενο, τη χρήση της αιτιατικής με μία αναγνωστική εμπειρία που εμπειρείχε συναισθήματα και σκέψεις ενώ η συγγραφή των δικών τους διλημάτων τους οδήγησε στην πρακτική του εφαρμογή και την κατάκτησή του.

Ως ζητήματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή θα μπορούσαν να αναφερθούν τα εξής: στο ποίημα απαντώνται τύποι στην καθαρεύουσα όπως «βαλάντιο», «καλύβη», «χαρά», «λύπη», «ανίαν», «νυν», «αεί», «ποίησιν» που ξενίζουν τους μαθητές που βρίσκονται σε αρχικό στάδιο εκμάθησης της γλώσσας. Επιπλέον, οι λέξεις που προαναφέρθηκαν δεν αποτελούν συχνόχρηστο λεξιλόγιο που μπορεί ο σπουδαστής/ η σπουδάστρια να χρησιμοποιήσει στην καθημερινή επικοινωνία του με τους φυσικούς ομιλητές της γλώσσας. Ένα ακόμη ζήτημα που προκύπτει από την εφαρμογή του εργαστηρίου σε σπουδαστές που βρίσκονται σε αρχικό στάδιο εκμάθησης της γλώσσας, είναι ότι δεν διαθέτουν την ευχέρεια να εκφράσουν συναισθήματα και να διατυπώσουν τις απόψεις τους για το ποίημα στο βαθμό που θα ήθελαν.

Η γράφουσα έχει ήδη προχωρήσει στον σχεδιασμό και εφαρμογή του εργαστηρίου σε μεγαλύτερα επίπεδα γλωσσομάθειας με δραστηριότητες προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες των συμμετεχόντων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα παρουσίαζε και η ανάλυση της γλωσσικών επιλογών των σπουδαστών μετά τη συγκέντρωση ενός ικανοποιητικού δείγματος ποιημάτων η οποία πρόκειται να παρουσιαστεί σε επόμενη ανακοίνωση.

5. Επίλογος

Από την εφαρμογή του εργαστηρίου «Το γλωσσάριο των ανθέων» του Νίκου Εγγονόπουλου, όπως περιγράφεται στην παρούσα ανακοίνωση, προκύπτει ότι η αξιοποίηση της λογοτεχνίας και, ειδικότερα, της ποίησης συμβάλει θετικά στην κατάκτησή της ξένης γλώσσας και στην ανάπτυξη και καλλιέργεια της πολιτισμικής αφύπνισης των σπουδαστών, ενώ παράλληλα τους ωθεί να εκφραστούν δημιουργικά στη γλώσσα στόχο. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι ακόμη και οι αρχάριοι σπουδαστές μπορούν να γράψουν και να διαβάσουν ποιήματα στη ξένη γλώσσα, εφόσον ο βαθμός δυσκολίας της γλώσσας του ποιήματος συνάδει με το επίπεδο γλωσσομάθειά τους και ο τρόπος παρουσίασής του ποιήματος καθώς και οι δραστηριότητες που πλαισιώσουν την αξιοποίησή του ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες μαθησιακές τους ανάγκες.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αγάθος, Θ., Γιαννακού, Β., Δημοπούλου, Β., Ρουμπής, Ν., Μοντζολή, Μ., Τσοτσορού, Α. (2012). Το λογοτεχνικό κείμενο ως διδακτικό υλικό και η εξέλιξη της προσέγγισης του στα εγχειρίδια διδασκαλίας της νέας ελληνικής ως ξένης. Προβληματισμοί και Προτάσεις Στο: Γαβριηλίδου, Ζ., Ευθυμίου, Α., Θωμαδάκη, Ε., Καμπάκη-Βουγιουκλή, Π. (επιμ.) Πρακτικά 10ου Διεθνούς Συνεδρίου Γλωσσολογίας. (1 Σεπτεμβρίου-4 Σεπτεμβρίου) Κομοτηνή. σ.σ. 623-630.

Βασιλειάδης, Σ.(1873). Αττικά Νύκτες. Τα άπαντα. Αθήνα: Αθήνησιν.

Γρίβα, Ε., Σέμογλου, Κ., (2016). Ξένη γλώσσα και παιχνίδι: κινητικές δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης στην πρωτοσχολική εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Εγγονόπουλος, Ν. (1985). Ποιήματα Β΄. Αθήνα: Ίκαρος

Ματθαιουδάκη, Χ., (χ.χ.) Ο σχεδιασμός του ξενόγλωσσου μαθήματος: προτάσεις στα πλαίσια σύγχρονων προσεγγίσεων. Στο επιμορφωτικό εξ αποστάσεως πρόγραμμα «Διαδρομές στη διδασκαλία της νέας ελληνικής», του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, χρηματοδοτούμενο από

το ΕΣΠΑ

- Ματθαιουδάκη, Χ., Νικολαΐδου, Κ., Κίτσου, Ι., Παναγιωτίδου, Β., Σακελλαρίου, Α., Σπανού, Κ. (2015). Προσεγγίσεις, Μέθοδοι και Τεχνικές διδασκαλίας. Διαδρομές στη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2011) Ετυμολογικό λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας: Ιστορία των λέξεων. Β έκδοση. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας

Ξενόγλωσσες

- Cariboni-Killander C. (2011). Poetry in foreign language teaching. Aspects of a major challenge. In Proceedings of the International Conference of Education and Innovation (ICERI) Madrid, 14-16 November pp. 18-26.
- Choudhary, S. (2016). A literary approach to teaching English language in a multicultural classroom. Higher Learning Research Communications, 6(4).
- Council of Europe (2001), Common European framework of reference for languages, Cambridge: Cambridge University Press.
- Hadaway, N. L., Vardel, N. L., Young, T. A., (2001). Scaffolding oral language development through poetry for students learning English. The Reading Teacher, 54, 8, p.799
- Hanauer, D., I. (2011). Meaningful literacy: Writing poetry in the language classroom Cambridge University Press. Lang. Teach. 45.1, 105
- Kellem, H. (2009). The Formeaning Response Approach: Poetry in the EFL Classroom. English Teaching Forum. Number 4. pp. 12-17.
- Lazar, G. (2009). Literature and Language Teaching: A guide for teachers and trainers. Cambridge University Press
- Nunan, D.(2004). Task Based Language Teaching. Cambridge University Press
- Richards, C. J., Rodgers, T. S. (2002). Approaches and methods in language teaching. Cambridge University Press
- Willis, J. (1996). A framework for Task Based Learning. Longman Handbooks for Language Teachers.
- Wajnryb, R. (1990). Grammar dictation. Oxford: Oxford University Press

Ιστοσελίδες

- Aghagolzadeh, F., Tajabadi, F. (2012). A Debate on Literature as a Teaching Material in FLT. Journal of Language Teaching and Research, Vol. 3, No. 1, pp. 205-210. In: <http://www.academypublication.com/issues/past/jltr/vol03/01/26.pdf> (accessed on 2/8/2018)
- Babae, R., Wan Yahya, W., R., (2014). Significance of Literature in Foreign

- Language Teaching. International Education Studies; Vol. 7, No. 4. p.p. 80-85. In: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1069281.pdf> (accessed on 9/7/2018)
- Βασιλειάδης, Μ. «Η Τουρκία βρίσκεται κοινωνικά όπου η Ελλάδα στον εμφύλιο», εφ. Η Καθημερινή, στις 21/4/2018 Στο: <http://www.kathimerini.gr/960314/article/epikairothta/ellada/mix-vasileiadhs-h-toyrkia-vrisketai-koinwnika-opoy-h-ellada-ston-emfylio> (Προσπελάστηκε στις 25/4/2018)
- Bobkina, J., Dominguez, E. (2014). The Use of Literature and Literary Texts in the EFL Classroom; Between Consensus and Controversy. International Journal of Applied Linguistics & English Literature ISSN 2200-3592 (Print), ISSN 2200-3452. Vol. 3 No. 2. p.p.248-260. In: https://www.researchgate.net/publication/270449942_The_Use_of_Literature_and_Literary_Texts_in_the_EFL_Classroom_Between_Consensus_and_Controversy (accessed on 3/8/2018)
- Dilidüzgün, Ş., (2015). Teaching Turkish as a Foreign Language Through Poetry: From Words to Worlds. Bilig 75 pp. 249-274. In: <http://bilig.yes-evi.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/658-published.pdf> (accessed on 5/2/2018)
- Gardiheva, P., N., (2015). Use of Poetry in Second Language Teaching. Prabha, Faculty of Humanities, University of Kelaniya. 04: 346-356. In: <http://repository.kln.ac.lk/handle/123456789/16372> (accessed on 20/4/2018).
- Daskalovska, N., Dinova, V., (2012). Why should literature be used in the language classroom? Procedia - Social and Behavioral Sciences 46. p.p.1182 – 1186. In: <http://eprints.ugd.edu.mk/4600/> (accessed on 9/7/2018)
- Εγγονόπουλος Νίκος: http://www.engonopoulos.gr/_homeEL/
- Khatib, M., Rezaei, S., Derakhshan, A. (2011). English Language Teaching, v4 n1 p.p.201-208. In: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1080411.pdf> (accessed on 27/7/2018)
- Κύρκωφ, Υ. (2008). Using poetry as a model for creating English poems. Journal of Language and Linguistic Studies. Vol.4, No.2. In: <http://www.jlls.org/index.php/jlls/article/view/69> (accessed on 8/7/2018)
- Lahmer, M., (2012). Faculty of Letters and Languages: Foreign Languages Department. Teaching Poetry to Second Year (LMD) EFL Students at Abou Bakr Belkaid University. University of Abou Bakr Belkaid. Tlemcen. In: <http://dspace.univ-tlemcen.dz/bitstream/112/3260/1/Lahmer%20-Mokhtaria%20MAG%20ANG.pdf> (accessed on 5/8/2018).
- Ματθαιουδάκη, Μ., Αλεξίου, Θ. (χ.χ.) Γράφοντας το «Μαγικό Βιβλίο», ΠΕΑΠ, Τεύχος 2, Κέντρο Έρευνας για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών και την Αξιολόγηση Γλωσσομάθειας. Στο: <http://rcel.enl.uoa.gr/peap/steps/teyxos-2/grafontas-%C2%ABmagiko-biblio%C2%BB?cis=1777>

(Προσπελάστηκε στις 5/6/2018).

Ρουμπής Ν. (2014), Η θέση της λογοτεχνίας στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης γλώσσας.

Ευρωπαϊκή Εταιρεία Νεοελληνικών Σπουδών. Στο: https://www.eens.org/EENS_congresses/2014/roubis_nikos.pdf (Προσπελάστηκε στις 20/7/2018)

Schultz, J., M., (2001). The Gordian Knot: Language, Literature, and Critical Thinking. SLA and the Literature Classroom: Fostering Dialogues. Issues in Language Program Direction: A Series of Annual Volumes; see FL 027 849. In: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED481412.pdf> (accessed on 27/7/2018).

Shazu, R., I., (2014). Use of Literature in Language Teaching and Learning: A Critical Assessment. Journal of Education and Practice. Vol.5, No.7. p.p.29-35. In: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.865.5097&rep=rep1&type=pdf> (accessed on 2/8/2018)

Βιογραφικά στοιχεία συγγραφέα

Η κ. **Πλουσίου Μαρία** είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος με αντικείμενο τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας (Πανεπιστήμιο Λευκωσίας). Διδάσκει στην Κωνσταντινούπολη την Ελληνική ως δεύτερη/ξένη σε ενήλικες και παιδιά. Τα επιστημονικά και ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στη διδασκαλία της Ελληνικής ως ξένης/δεύτερης. Στοιχεία Επικοινωνίας: mplousiou@yahoo.gr.